

Zápis

z obhajoby disertační práce paní Mgr. Věry Patočkové, M.A.

konané dne 25.6.2014

téma práce: „ Volný čas jako kulturní fenomén“

přítomní: dle prezenční listiny

Předseda komise p. Doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D. zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku.

Školitel p. doc. PhDr. Martin Matějů představil doktorandku a seznámil komisi s uchazečkou a její dizertační prací i průběhem jejího studia. Zmínil publikační činnost kandidátky.

Kandidátka seznámila přítomné se svou disertační prací. Sdělila zejména: Při zkoumání volného času jako kulturního fenoménu volila komplexní přístup. Volný čas přitom pojímá jako dynamický fenomén, který je vždy součástí dané kultury. Práci rozdělila do tří částí. První část se věnuje vymezení pojmu kultura a volný čas a diskusi o vzájemném vztahu volného času a kultury. Druhá část se zabývá tématem volného času v hodnotovém systému, zejména volnému času ve vztahu k práci. Třetí, nejrozsáhlejší část práce se věnuje problematice volného času v české společnosti, přičemž na českou společnost nahlíží jako na sociokulturní systém. V závěru práce kandidátka konstatuje, že změny v trávení volného času nejsou tak dynamické jaké některé jiné kulturní jevy.

Poté oponenti PhDr. Ondřej Hubáček, Ph.D. a Doc. Ing. Jiří Patočka, CSc (posudek v zastoupení shrnul doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D.) přednesli závěry svých posudků. Oba oponenti doporučují práci k obhajobě. PhDr. Ondřej Hubáček, Ph.D. navrhuje, aby autorka v rámci obhajoby rozvedla podrobněji svou tezi o tom, že hranice mezi volným časem a pracovní dobou se díky nástupu nových informačních technologií začíná opět stírat. A to zejména v paradigmatu preferovaného vymezení volného času jako kulturního jevu definovaného kombinací tří dimenzí.

Doc. Ing. Jiří Patočka, CSc v posudku formuloval pro obhajobu následující otázky:

1. Jaké trendy v materiální či nemateriální hodnotové orientaci společností lze spojovat s problematikou volného času

2. Jak autorka hodnotí rostoucí ekonomický význam volnočasových aktivit a spotřebních vzorců na ně vázaných.

Kandidátka Věra Patočková odpovídá na posudky oponentů. Nejprve reaguje na dílčí náměty oponentů a poté se soustředí na formulované otázky. Kandidátka nejprve představuje pojetí volného času jako jevu, který je vymezen pomocí tří dimenzí: času, aktivity a svobodné volby, případně jinými charakteristikami spojenými s jeho prožíváním.

Zmiňuje termín *weisure* – kombinace pojmu práce (*work*) a volný čas (*leisure*). V souvislosti s nástupem informačních technologií dochází ke změnám, kdy práce již není tak přesně časově ohraničena a není vázána na konkrétní místo. Uvádí konkrétní příklady aktivit, kdy dochází ke stírání rozdílů a hranic mezi prací a volným časem a vzájemnému propojování a prolínání.

Otázky z 2. posudku. V průběhu času se mění vnímání volného času a práce, kdy hodnota práce klesá a hodnota volného času roste (uvedeno na příkladech z výzkumu). Práce je vnímána více jako zdroj příjmu. Kandidátka dále uvedla některé další trendy založené na výsledcích výzkumů zaměřených na hodnotové orientace české společnosti a srovnání s jinými evropskými zeměmi. Téma spotřebních vzorců – jsou určitým způsobem sociálně determinovány a korespondují s preferovanými aktivitami volného času. Kandidátka uvedla příklady výdajů domácností na kategorie rekreace, kultura a upozornila na rozdíly ve výdajích jednotlivých sledovaných skupin. Oponenti nemají další otázky.

Diskuse:

Doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D. se zeptal kandidátky, zda řešila ve své práci problematiku nudy ve vztahu k volnému času. Kandidátka odpověděla, že v jedné části své práce zmiňuje výsledek výzkumu, jehož součástí byla otázka, zda se lidé nudí ve svém volném čase.

Doc. RNDr. Václav Vančata, CSc. kritizoval pojetí trávení volného času z pohledu biologie. Kandidátka uvedla, že k volnému času přistupuje v souladu s obvyklým chápáním volného času ve společenských vědách. Dr. Vančata však nesouhlasí s tím, že trávení volného času se vyznačuje malou dynamikou, konkrétně v případě dětí, mládeže, seniorů a nezaměstnaných došlo podle něj za poslední roky k velkým změnám.

Kandidátka uvedla, že ve své práci vychází z výzkumů, které se zaměřují na dospělou populaci a snaží se zachytit změny z dlouhodobého hlediska. Upozorňuje na speciální výzkumy dětí a seniorů. Doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D. se zeptal, proč nejsou do výzkumů zahrnuti děti a

mládež, zda to je z důvodu, že se špatně hodnotí? Kandidátka zmiňuje některé metodologické problémy zachycení studujících ve výzkumech dospělé populace. Děti jsou též významným enkulturačním faktorem zejména, co se týče jejich vztahu k seniorům, kterým napomáhají mimo jiné se snadnějším přístupem k informačním technologiím.

Doc PhDr. Lubomír Tyllner, CSc. uvedl, že v tezích uvádí kandidátka jako zdroj literatury Matějů (2013) a nikde tam není uveden odkaz. Kandidátka uvedla, že odkaz je uveden v disertační práci, ve zdrojích v tezích omylem nebyl uveden.

vyhlášení výsledku tajného hlasování: počet členů komise – 9

přítomno členů komise – 5

kladných hlasů. 5

Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: Renáta Mikešová

Podpis předsedy komise: